

A „parakenu” sport specialis orvosi sajátosságai - kategorizálás

Dr. Bejek Zoltán Ph.D.

Fogyatékoság

Valamely természetes adottság
veleszületett vagy szerzett hiánya:

Mozgásszervi

Érzékszervi

Értelmi

Belszervi

Halmazott fogyatékoság

Hogyan is kezdődött?

1944 - Anglia, Stoke Mendeville:

**Dr. Ludwig Guttmann: gerincsérült
hadirokkantak rehabilitációs programja**

1948 - uo. I. verseny: 16 íjász versenye

1952 - uo. I. nemzetközi verseny: 4 holland íjász

**1960 - Róma, I. Paralimpia - XVII. Olimpiai
Játékok**

1976 - Magyarország első részvétele

**Jelenleg Magyarországon az
aktív, regisztrált
mozgássérült
versenyzők száma összesen
976 fő**

- **Asztalitenisz (ülő, álló)**
- **Erőemelés (fekvenyomás)**
- **Kosárlabda (kerekeszékes)**
- **Tenisz (kerekeszékes)**
- **Vívás (kerekeszékes)**
- **Atlétika (dobó- és futószámok)**
- **Ülőröplabda**
- **Teke**
- **Boccsa**
- **Lövészet**
- **Íjászat**
- **Úszás**
- **Kerékpározás**
- **Triatlon**

Kajak-kenu

Mozgássérült → **tömegsport**

sportszervezet

igazolt tag

sportorvosi vizsgálat
mozgásszervi osztálybasorolás

versenysport

A sportorvosi vizsgálat speciális vonatkozásai

- **általános egészségi állapot megítélése**
- **az alapbetegség - károsodás figyelembevételével (megváltozott statikai, cardiorespiratoricus, stb. viszonyok)**
- **egyedi morfo-funkcionális adottságok - speciális igénybevétel kapcsolata**
- **állapotváltozás rendszeres kontrollja**

A sportorvosi vizsgálat speciális vonatkozásai

- Progresszív betegségek monitorozása
- Kísérő betegségek és ezek értékelése
- **Legfontosabb kívánalom: a sport ne legyen ártalmas sem az alapbetegségre, sem a mozgásállapotra. Ne okozzon állapotromlást!**

Sportolók osztálybasorolása (kategorizálás)

- **Értelmi fogyatékosok - szakirányú vizsgálat, nincsenek kategóriák**
- **Látássérültek - szemész szakorvos, három kategória**
- **Mozgássérültek - mozgásszervi károsodástól függő, sportág specifikus nemzetközi rendszer**

Mozgásszervi osztálybasorolás (kategorizálás)

- **mozgáskárosodás - megváltozott teljesítőképeség**
- **azonos sportág - különböző kóreredetű és súlyosságú mozgássérültek**
- **esélyegyenlőség biztosítása**

Vizsgálatot végző team

mozgásszeervi orvos

adott sporthoz értő szakember

A kategorizálás menetének lépései

- az alaphetegség tisztázása
(első vizsgálat esetén)
- teljes mozgásszervi fizikális vizsgálat
(anatómiai és funkcionális szempontból)
 - *izomerő vizsgálata
 - *ízületi mozgástartomány vizsgálata
 - *koordináció vizsgálata

A kategorizálás menetének lépései

- *sporthelyzetnek megfelelő funkcionális vizsgálat**
- *mozgáskorlátozottság, a fizikai teljesítőképeség és a választott sportágnak megfelelő kategória megállapítása**

Központi idegrendszer sérülései:

Veleszületett (CP)

Koponyasérültek

Spasztikus izomzat, koordinációs zavar, ízületi mozgásbeszűkülés

Hemiplég

Diplég

tetraplég

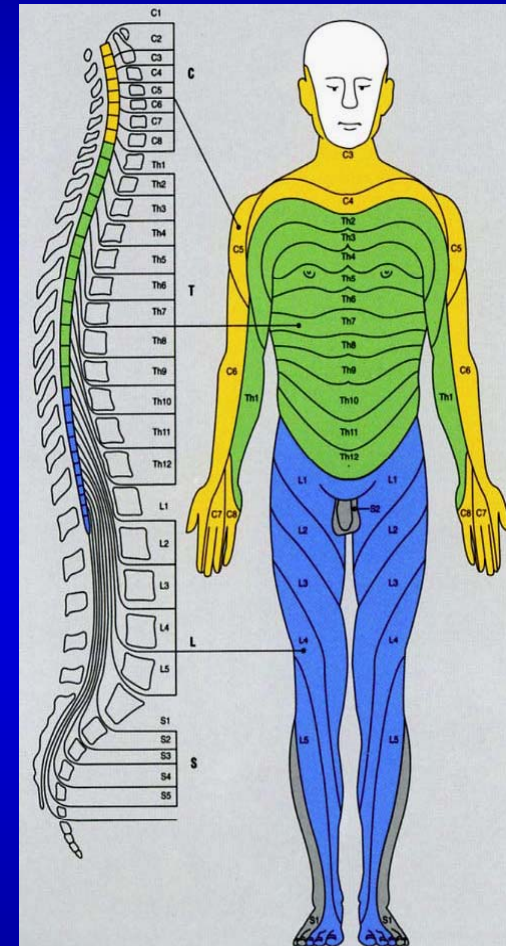

Gerincsérültek (komplett-inkomplett) rudak

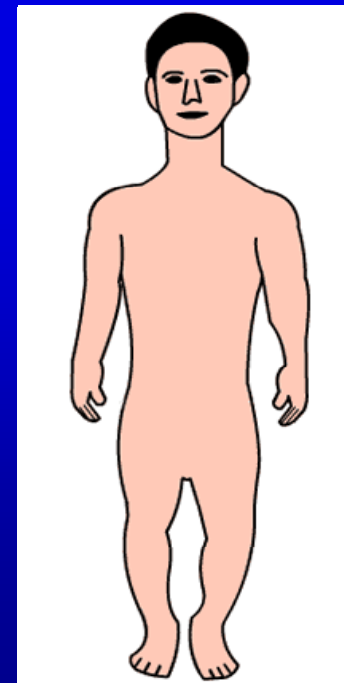
Paraplég

Quadriplég

Pethüdt izomzat

- **Egyéb, izomerő problémák**
Izomsorvadás – progresszív
Spinalis (gerincvelői eredetű) izomgyengeség
- **Diszproporcionális testfelépítés (acondroplasia)**
- **Amputáció, dysmelia**
- **Ízületi mozgásbeszűkülés**
- **...és ami nem...!!!**

Mindig azt nézzük, hogy mire képes a sportoló és nem azt, hogy mire nem!

LTA

**Jó felső-, és alsóvégtagi illetve törzs funkciók
Általában „minimál sérültek”**

**Amputáltak - legalább 3 ujj teljes hiánya kézen
- legalább előláb amputáció**

Gerincsérülés – inkomplett S1 szint

CP – CP 8

**- 10 pont vesztes egy végtagon vagy 15 pont vesztes két
végtagon**

TA

Általában jó felsővégtagi és törzs funkció.

Amputáció – kétoldali térdtáji amputáció

Jelentős izomgyengeség a térdfesztető izmokban

Előbbiek kombinációja

Gerincsérülés – komplett L3, vagy inkomplett L1

CP – CP 5

A

**Törzs funkciójának hiánya (csak felső végtag, váll
funkciók)**

Gerincsérülés – komplett T 12, vagy inkomplett T10

CP – CP 4

S - gyors, hát, pillangó

max. 300 - 15 pont, 10 kategória

SB - mellúszás

max. 290 - 15 pont, 9 kategória

**fizikális - funkcionális
vizsgálat vizsgálat**

Fogyatékos sport előnyös hatásai

- **fogyatékos ember általános fizikai kondíciójának javítása, mozgáskultúra fejlesztése,**
- **alapelváltozás miatt kialakuló ízületi mozgásbeszűkülés megelőzése, gyengült izomzat erősítése,**
- **koordinációzavarnál annak javítása,**
- **meglévő képességek legjobb kihasználásának elsajátítása**

Fogyatékos sport előnyös hatásai

Fogyatékos ember számára célt és sikerélmény szerzésének lehetőségét biztosítja. Társadalmi kirekesztettség és izoláció érzését csökkenti.

Összefoglalás

A fogyatékosok sportja különleges figyelmet és segítőszemélyzetet követel. Emellett speciális eszköz és helyigénye van.

Jelentős egészségmegőrző és javító hatása, pozitív társadalmi és szociális jelentősége azonban vitathatatlan.

Köszönöm a figyelmet !